

Efni: Umsögn um mál nr. 301/2019 - Áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum.

Samtök náttúrustofa (SNS) fagna því að til standi að endurskoða lög nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum og tekur undir að þörf sé á slíkri endurskoðun.

Villidýraskýrsla og samráð

Nefnd fyrrverandi umhverfis- og auðlindaráðherra (hér eftir nefnd villidýranefnd) skilaði ítarlegri og vel unninni skýrslu um lagalega stöðu villtra fugla og spendýra, sem ber heitið „Vernd, velferð og veiðar villtra fugla og spendýra - Lagaleg og stjórnsýsluleg staða og tillögur um úrbætur“ (hér eftir nefnd villidýraskýrslan). Fólk með mikla þekkingu og reynslu á sviðinu sat í nefndinni og kallaði hún auk þess til aðra sérfræðinga og hagsmunaaðila. Skýrsluvinnan fól því í sér mjög mikið samráð og endurspegluðu endanlegar tillögur skýrslunnar því málamiðlanir sem gerðar voru til að sætta ólík sjónarmið.

Samtök náttúrustofa taka eindregið undir þá tillögu villidýranefndar að ný lög taki ekki mið af uppbyggingu núgildandi laga, heldur fylgi efnistökm villidýraskýrslunnar og verði í þremur meginköflunum vernd, velferð og veiðar. Ný villidýralög yrðu þá lög um vernd, velferð og veiðar villtra fugla og spendýra og væru ný lög en ekki aðeins breytingar á núverandi lögum.

Samtök náttúrustofa hvetja til að við skrif nýju laganna verði haft samráð við þá aðila sem sátu í villidýranefndinni, enda liggur þar mikil reynsla og þekking.

Sjávarspendýr

Samtök náttúrustofa benda á nauðsyn þess að ný villidýralög nái einnig til sjávarspendýra, eins og skýrt kemur fram í tillögum villidýranefndarinnar. Varðandi lið E-3 í *Áform um lagasetningu* er því einnig snertiflötur við löggjöf sem tengist auðlindum sjávar. Eins og skýrt kom fram í villidýraskýrslunni er lagaumhverfi sjávarspendýra í skötulíki og gefst því núna tækifæri til að bæta þar úr. Þetta á bæði við um seli og hvali. Þótt nýlegar breytingar til takmörkunar á selveiðum séu til bóta, duga þær hvergi nærri til.

Hlutverk náttúrustofa og annarra stofnana

Samtök náttúrustofa vilja einnig benda sérstaklega á nauðsyn þess að formfesta betur hlutverk náttúrustofa varðandi samráð og rannsóknir í nýjum villidýralögum. Í tillögum villidýranefndarinnar (kafla 5.1 bls. 65) kemur sérstaklega fram að:

„Nefndin telur eðlilegt að ráðherra sem fer með stjórn umhverfismála hafi yfirumsjón með öllum þeim mismunandi málefnum er tengjast villtum fuglum og spendýrum landsins (þar með talið sjávarspendýrum, sjá 9. kafla). Til að ráðherra geti sinnt þessu hlutverki er nauðsynlegt að tillögur og

ráðgjöf til hans varðandi málefni villtra dýra byggja ávallt á bestu fyrirliggjandi upplýsingum og að greið leið upplýsinga sé milli ráðherra og þeirra aðila sem búa yfir viðeigandi sérfræðipækkingu. Einnig þarf að stuðla að greiðara upplýsingaflæði og samvinnu aðila sem stunda rannsóknir og vöktun annars vegar og sinna vernd, veiðistjórnun og eftirliti hins vegar. Umhverfi náttúrurannsókna hér á landi hefur breyst talsvert síðustu ár, m.a. með tilkomu náttúrustofa, fræðasetra og annarra rannsóknareininga, einkum utan höfuðborgarsvæðisins, en flestar þessara stofnana voru ekki fyrir hendi er villidýralögin voru gerð. **Er svo komið að á ýmsum stofnunum má finna sérfræðipækkingu sem skortir innan Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar. Með tilvísun í Addis Ababa og Malawi meginreglurnar varðandi það að forðast miðstýringu í stjórnun á málefnum villtra dýra og að stýring fari fram á lægsta mögulega hentuga stjórnunarstigi, telur nefndin mikilvægt að nýta betur þá þekkingu og sérhæfni sem finna má á öðrum stofnunum en Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun. Nefndinni bárust auk þess ábendingar þess efnis að æskilegt væri að opna fyrir aðkomu fleiri aðila að ráðgjöf til ráðherra og tillögugerð varðandi vernd og veiðar. Fram til þessa hafa Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun leitað samstarfs eða ráðgjafar hjá sérfræðingum utan stofnananna þegar sérfræðipækkingu skortir innanhúss og hefur slíkt samstarf yfirleitt gengið vel. Verulegur skortur er þó á formfestingu samráðs við aðrar rannsóknastofnanir eða hagsmunaaðila, ásamt stefnumótun um í hvaða tilvikum og þá hvernig standa skuli að slíku samráði. Nefndin telur að úr þessu þurfi að bæta þannig að aðgangur að þekkingu sem finna má utan Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar verði formfestur. Slíkt yrði villtum dýrum í hag og tryggði enn frekar að allar fyrirliggjandi upplýsingar væru metnar áður en stefnumótandi ákvarðanir væru teknar um vernd eða veiðar.** (Feitletrun ekki í upphaflegu skjali).

Í skjölunum *Áform um lagasetningu* og *Mat á áhrifum lagasetningar* er einungis minnst á „stofnana ráðuneytisins“ og „stofnana ríkisins“, en ekki er minnst á aðrar stofnanir sem njóta fjárstuðnings frá ríki. Ef farið er eftir tillögum villidýranefndarinnar varðandi bætt samráð, rannsóknir og vöktun er ljóst að einnig þurfi að leita til annarra stofnana en þeirra sem falla beint undir ráðuneyti/ríki. Þetta á t.d. við um náttúrustofur, þar sem m.a. er að finna mikla þekkingu á fuglum og spendýrum Íslands.

Virðingarfyllst, f.h. Samtaka náttúrustofa,

Róbert A. Stefánsson

Róbert A. Stefánsson,
forstöðumaður Náttúrustofu Vesturlands